

Minimální mzda a nejnižší úrovně zaručené mzdy

Nařízením vlády č. 567/2006 Sb. jsou kromě minimální mzdy stanoveny i nejnižší úrovně zaručené mzdy.

Minimální mzda je jedinou mzdovou veličinou pro odměňování zaměstnanců v organizacích podnikatelské sféry, v nichž se uplatňuje kolektivní vyjednávání o mzdách. V jednotlivých kolektivních smlouvách lze dohodnout minimální mzdu vyšší, než stanovuje nařízení vlády o minimální mzdě.

Ve všech organizacích nepodnikatelské sféry a v těch organizacích podnikatelské sféry, ve kterých není uzavřena kolektivní smlouva nebo nejsou mzdové podmínky v kolektivní smlouvě sjednány, jsou zákoníkem práce a výše uvedeným nařízením vlády stanoveny ještě i nejnižší úrovně zaručené mzdy. Tyto nejnižší úrovně jsou odstupňovány podle složitosti, odpovědnosti a namáhavosti vykonávaných prací do 8 skupin. Nejnižší úroveň zaručené mzdy pro 1. skupinu prací je shodná s vyšší minimální mzdou.

Základní funkce minimální mzdy

Minimální mzda má obdobně jako v jiných zemích ve vztahu k zaměstnancům i zaměstnavatelům dvě základní funkce. Jedná se o funkci sociálně-ochrannou a funkci ekonomicko-kritériální.

Sociálně-ochranná funkce minimální mzdy má zaměstnance chránit před chudobou a umožnit mu žít na úrovni skromné hmotné spotřeby a sociálních kontaktů. Zaměstnavatelům má zajistit základní rovné podmínky mzdové konkurence (zabránit mzdovému podbízení domácích i zahraničních pracovních sil).

Ekonomicko-kritériální funkce minimální mzdy má vytvářet předpoklady pro příjmovou motivaci občanů k vyhledávání, přijetí a vykonávání pracovní činnosti, tj. prostřednictvím pracovního příjmu by měla zvýhodnit zaměstnance vůči osobám pouze se sociálním příjmem. Pro zaměstnavatele představuje nejnižší úroveň nákladů na mzdy jejich zaměstnanců.

Kontrola odměňování minimální mzdou

Kontrolní činnost dodržování pracovněprávních předpisů v oblasti odměňování zaměstnanců vykonává **Státní úřad inspekce práce** (www.suip.cz) a jemu podřízené **oblastní inspektoráty práce** podle místa výkonu pracovní činnosti (na základě zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů).

Minimální mzda zaměstnance vyslaného k výkonu práce do České republiky

Je-li zaměstnanec zaměstnavatele z jiného členského státu Evropské unie vyslán k výkonu práce v rámci nadnárodního poskytování služeb na území ČR, vztahuje se na něj, je-li to pro zaměstnance výhodnější, minimální mzda platná v ČR.

Odměňování minimální mzdou (platnou v ČR) vyslaných pracovníků se nepoužije v případě, jestliže doba vyslání zaměstnance v rámci nadnárodního poskytování služeb v České republice nepřesáhne celkově dobu 30 dnů v kalendářním roce. Jestliže je zaměstnanec vyslán k výkonu práce agenturou práce, výjimka 30 dnů, po kterou nemusí být dodržena minimální mzda (platná v ČR), se na tyto zaměstnance nevztahuje.

Minimální mzda v Evropské unii

Problematika minimální mzdy není v členských státech Evropské unie řešena na nadnárodní úrovni, ale zůstává v samostatné kompetenci jednotlivých států. Mechanismy utváření minimální mzdy lze systémově rozdělit do dvou základních skupin.

První spočívá ve stanovení celostátní minimální mzdy **zákonem**. Takto je **minimální mzda stanovena ve 22 z 28 států Evropské unie**. Jedná se o Belgii, Nizozemsko, Lucembursko, Francii, Německo, Spojené království, Irsko, Španělsko, Portugalsko, Řecko, Maltu, Českou republiku, Polsko, Slovensko, Maďarsko, Slovinsko, Estonsko, Litvu, Lotyšsko, Bulharsko, Rumunsko a Chorvatsko.

Druhý přístup stanovení minimální mzdy, který je používán v některých dalších členských státech Evropské unie vyznačujících se vysokou mírou odborové organizovanosti, v Rakousku, v Itálii a ve skandinávských zemích, je založen na závaznosti kolektivních smluv stanovujících jednu minimální mzdu nebo více jejich úrovní v členění podle odvětví, oborů, kvalifikačních, popř. profesních struktur.

Historie minimální mzdy v ČR

Minimální mzda má ve světě více než stoletou historii. Česká republika patří k prvním zemím Evropy, kde se minimální mzda začala používat (od roku 1919) pro některé velmi málo placené profese. V době socialistického Československa byla spojována s prvními tarifními třídami mzdových stupnic. V letech 1950 a 1964 byly ratifikovány dvě základní úmluvy Mezinárodní organizace práce (MOP) týkající se minimálních mezd (Úmluva č. 26 a Úmluva č. 99). Obě byly po rozdělení Československa ratifikovány i Českou republikou. Všeobecně závazná zákonná úprava minimální mzdy byla v ČR zavedena od roku 1991.

Minimální mzda
od 1. ledna 2020

MINISTERSTVO PRÁCE
A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

Minimální mzda od 1. ledna 2020

S účinností od 1. ledna 2020 se zvyšuje základní sazba minimální mzdy o 1 250 Kč za měsíc na 14 600 Kč, resp. o 7,50 Kč za hodinu na 87,30 Kč. O tomto zvýšení rozhodla vláda ČR na svém jednání dne 9. prosince 2019 nařízením vlády č. 347/2019 Sb., kterým se změnilo nařízení vlády č. 567/2006 Sb.

Minimální mzda v právních předpisech ČR a v mezinárodních úmluvách

Základní právní úprava minimální mzdy je stanovena v § 111 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů. Výši základní sazby minimální mzdy a podmínky pro poskytování minimální mzdy stanovuje nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

Minimální mzda je vedle stanovení nejnižší úrovně příjmů za vykonanou práci používána také jako pomocné kritérium v řadě právních předpisů (např. zákon o zaměstnanosti, zákon o všeobecném zdravotním pojištění, zákon o daních z příjmů, zákon o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele nebo zákon o inspekci práce) pro uplatnění příslušného nároku, náhrady mzdy při ztrátě výdělku, stanovení výše pokut, poplatků, odškodnění, pojistného, příspěvků apod.

Česká republika má ratifikovány dvě úmluvy Mezinárodní organizace práce o stanovení minimální mzdy. Jedná se o Úmluvu č. 26 o zavedení metod minimálních mezd a Úmluvu č. 99 o metodách stanovení minimálních mezd v zemědělství.

Charakteristika minimální mzdy

Minimální mzda je **nejnižší přípustná výše odměny**, kterou je povinen zaměstnavatel poskytnout za práci svému zaměstnanci. Týká se všech základních **pracovněprávních vztahů – pracovních poměrů a právních vztahů založených dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr**, kterými jsou dohoda o provedení práce nebo dohoda o pracovní činnosti. U pracovního poměru zaměstnanec se nerozlišuje, jestli je pracovní smlouva uzavřena na dobu určitou nebo neurčitou. Minimální mzda se vztahuje i na zaměstnance, kteří vedle mzdy nebo platu pobírají dávky sociálního zabezpečení, např. starobní důchod.

Výše základní sazby minimální mzdy

Základní sazba hrubé minimální mzdy pro stanovenou týdenní pracovní dobu 40 hodin činí buď 87,30 Kč za hodinu nebo 14 600 Kč za měsíc.

Minimální mzda při jiné délce pracovní doby

Délka pracovní doby zaměstnanců je stanovena v § 79, 79a a 80 zákoníku práce.

Výše minimální mzdy se vztahuje ke stanovené týdenní pracovní době 40 hodin. Podle § 79 zákoníku práce mohou mít zaměstnanci určenou i jinou (zkrácenou) stanovenou týdenní pracovní dobu. Pro zaměstnance pracující v podzemí a zaměstnance pracující v nepřetržitém nebo třisměnném pracovním režimu činí 37,5 hodiny týdně, pro zaměstnance sdvoustměnným pracovním režimem činí 38,75 hodiny týdně a pro zaměstnance mladší 18 let (tzv. mladiství zaměstnanci) nesmí (dle § 79a) ve svém souhrnu překročit 40 hodin týdně. Zkrácení stanovené týdenní pracovní doby bez snížení mzdy může také obsahovat kolektivní smlouva nebo vnitřní předpis. Ve všech těchto případech se minimální mzda za hodinu zvýší úměrně zkrácené stanovené pracovní době. Tím je zajištěn při různé délce stanovené týdenní pracovní doby nárok zaměstnance (při odpracování stanovené doby) na stejnou výši minimální mzdy za týden, resp. měsíc.

Konkrétní výši minimální mzdy na hodinu při zkrácené stanovené týdenní pracovní době odvodí zaměstnavatelé ze základní sazby hodinové minimální mzdy podle následujícího vzorce:

$$MM_x = MM_z \text{ krát } k \\ k = 40 / x$$

MM = minimální mzda pro stanovenou týdenní pracovní dobu

z = 40 hodin

x = jiná stanovená týdenní pracovní doba, například 37,5 hodin

Výpočet:

$$MM_{37,5} = 87,30 \text{ krát } k$$

$$k = 40 / 37,5 = 1,0667$$

$$MM_{37,5} = 87,30 \text{ krát } 1,0667 = 93,12291 \text{ zaokrouhlo na } 93,10 \text{ Kč}$$

Příklady minimální mzdy podle délky stanovené týdenní pracovní doby

Týdenní pracovní doba v hodinách	Minimální mzda v Kč/hod. (zaokrouhlo na 10 ha.)
40	87,30
38,75	90,10
37,5	93,10

Zaměstnanci odměňovanému měsíční mzdou, který má sjednánu kratší pracovní dobu podle § 80 zákoníku práce nebo který neodpracoval v kalendářním měsíci příslušnou pracovní dobu odpovídající stanovené týdenní pracovní době, se minimální mzda snižuje úměrně k odpracované době.

Například zaměstnanci organizace se 40hodinovou stanovenou týdenní pracovní dobou, jehož týdenní pracovní doba je sjednána pouze na 20 hodin týdně, nenáleží minimální mzda ve výši 14 600 Kč, ale pouze ve výši 7 300 Kč za měsíc.

Doplatek do výše minimální mzdy

Nedosáhne-li mzda, plat nebo odměna z dohody v kalendářním měsíci výše minimální mzdy, je zaměstnavatel povinen zaměstnanci poskytnout doplatek, a to bez ohledu na jeho zaviněnou či nezaviněnou nižší výkonnost, což platí i pro zaměstnance odměňované úkolovou mzdou.

Výše doplatku ke mzdě se vypočte jako rozdíl mezi mzdou dosaženou v kalendářním měsíci a příslušnou minimální měsíční mzdou nebo jako rozdíl mezi mzdou připadající na 1 odpracovanou hodinu a příslušnou minimální hodinovou mzdou. Použití hodinové nebo měsíční minimální mzdy se sjedná, stanoví nebo určí předem, jinak se pro účely doplatku použije minimální hodinová mzda. Doplatek k platu musí být poskytnut ve výši rozdílu mezi platem dosaženým v kalendářním měsíci a příslušnou minimální měsíční mzdou.

Výše doplatku k odměně z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr je vypočtena ve výši rozdílu mezi výší této odměny připadající na 1 hodinu a příslušnou minimální hodinovou mzdou.

Do dosažené mzdy nebo platu rozhodného pro vznik nároku na doplatek do minimální mzdy se zahrnuje většina mzdových plnění, např. prémie, odměny, naturální mzda, nezahrnuje se však mzda nebo plat za práci přesčas, příplatek za práci ve svátek, za noční práci, za práci ve ztíženém pracovním prostředí a za práci v sobotu a v neděli. Do mzdy (platu) se rovněž nezahrnují plnění poskytovaná v souvislosti se zaměstnáním, zejména náhrady mzdy, odstupné, cestovní náhrady, odměna za pracovní pohotovost.